



# Overhalla kommune

– positiv, frisk og framsynt

## Synspunkt/innspill fra høringsparter (gjengitt i sin helhet)

### 1) Sametinget, brev datert 07.05.24

#### *Sametingets rolle i planleggingen*

Det vises generelt til plan- og bygningsloven (pbl) bestemmelse, jf. § 3-1., og ansvaret for å veilede kommuner, fylkeskommuner og andre i planleggingen etter pbl, når den berører saker av betydning for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametinget anmoder Overhalla kommune om å ta hjelp av Sametingets [planveileder](#) også ved utarbeidelse av den kommunale planstrategien.

#### *Innspill til kunnskapsgrunnlaget for planstrategien*

Overhalla er en del av det tradisjonelle samiske bosettingsområdet. Samiske næringer, kulturminner og stedsnavn er til stede i kommunen. Vi ber om at kommunen gjør rede for følgende tema i kunnskapsgrunnlaget til den nye planstrategien og ev. endring av samfunnsdelen:

- Kartlegging og oppdatering av utviklingstrekk og utfordringer blant den samiske befolkningen i kommunen
- Kartlegging og oppdatering av utviklingstrekk og utfordringer for samiske næringer i kommunen som for eks. reindrift, fjordfiske, jordbruk og utmarksnæringer
- Vurdering av status, muligheter og utfordringer i forhold til samisk språk og kultur i barnehage og skole
- Undersøke om det finnes behov i befolkningen for tiltak som kan bidra til å ivareta og styrke den samiske identiteten hos barn, voksne og eldre
- Vurdere om det er behov for å utrede folkehelseutfordringer blant den samiske befolkningen
- Kartlegging og oppdatering av status for samiske stedsnavn i kommunen

#### *Opplæring*

For Sametinget vil det være viktig at retten til opplæring i samisk er med i grunnlaget til planstrategi og samfunnsplan, blant annet disse temaene:

- kartlegging av behov for samisk opplæring både i skole og barnehage
- det bør komme fram hvordan foreldrene får informasjon om rett til opplæring i og på samisk
- beskrivelse av kommunens samisktilbud i barnehagen og videreføring til skolen, overgang barnehage-skole

#### *Planstrategi og kommuneplanens arealdel*

Når det gjelder rullering av kommuneplanens arealdel viser vi til prinsipper for ivaretagelse av naturgrunnlaget for samisk kultur og næringer, som er nærmere utdypet i Sametingets planveileder.

#### *Nærmere om Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027*

I forbindelse med planleggingen viser vi også til de Nasjonale forventningene 2023-2027, fastsatt av regjeringen i juni 2023. Der understrekes at planverktøyene også er viktige for å legge til rette for utvikling av samisk kultur, næringsliv og samfunnsliv, herunder å bevare og styrke samiske språk. Videre også at samisk utmarksbruk bygger på tradisjon og kunnskap om utnyttning av tilgjengelige ressurser for livsoppholdet, og er en viktig del av det samiske kulturgrunnlaget samt at samisk

reindrift har et spesielt folkerettslig vern, og myndighetene på alle nivåer er forpliktet til å sikre et tilstrekkelig arealgrunnlag for reindriften.

Det er spesielt punktene 9-11 og punkt 40 som omhandler samiske forhold i planleggingen:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nye-nasjonale-forventningar-til-planlegginga/id2986002/>

#### *Nærmere om medvirkning i planarbeidet*

I følge pbl § 5-1 andre ledd, påligger det kommunen å "sikre medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging". Det følger også av §10-1 andre ledd at «Kommunen bør også legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen.» Sametinget ser medvirkning fra samiske interesser som viktig og verdifullt i planarbeidet. Samiske interesser og lokalsamfunn vil kunne være reinbeitedistrikt eller siida, bygdelag, utmarkslag, laksefiskelag, sauebeitelag, forening og andre interesseorganisasjoner. Samiske kultursentre, museer og lignende i kommunen eller regionen kan ha foretatt dokumentasjonsarbeid av tradisjonell kunnskap som vil kunne være relevant i denne sammenheng. Medvirkning og samarbeid fra slike institusjoner vil derfor kunne være nyttig.

Vi ber også at kommunen tar i bruk samisk tradisjonell kunnskap, lokal kunnskap og forståelser på lik linje med forskningsbasert kunnskap i forbindelse med kommunens planarbeid.

Vi minner også om endringen i sameloven kap. 4, som trådte i kraft 1. juli 2021. Vi viser her til at kommunen har konsultasjonsplikt overfor representanter for berørte samiske interesser (§ 4-4), jf. punkt 5.2 i høringsdokumentet. Det følger av sameloven § 4-5 første ledd at organet som har konsultasjonsplikt, som er kommunen i dette tilfellet, skal varsle de med konsultasjonsrett om saker som kan bli gjenstand for konsultasjoner. Bestemmelsen henger sammen med plikten til å gi full informasjon om relevante forhold (§ 4-6). Kommunen skal ut fra sin kunnskap om saken orientere om hvilke samiske forhold som kan bli berørt i den aktuelle saken. Direkte berørte samiske interesser med konsultasjonsrett skal få full informasjon om saken for å kunne vurdere behovet for konsultasjoner.

Bestemmelsen regulerer ikke når varsel skal gis, men hensynet til den samiske parten tilsier at varsel gis på et tidlig stadium, og at det skjer i så god tid før vedtak treffes, slik at den samiske parten har en reell mulighet til å påvirke resultatet. Tidlig informasjon om et planlagt tiltak er en forutsetning for at berørte samiske interesser kan vurdere behovet for konsultasjoner, og delta med innflytelse i prosessene og det endelige resultatet. Ved utarbeiding av planer etter plan- og bygningsloven bør første varsel om konsultasjonsrett skje samtidig med varsel om oppstart.

Informasjon om konsultasjonsrett bør også skje ved høring og offentlig ettersyn. I saker av sentral betydning for samisk kultur og næring bør det vurderes om det skal konsulteres før et varsles oppstart av planarbeidet.

#### *Samiske kulturminner og kulturmiljøer*

I Overhalla kommune finnes det samiske kulturminner og kulturmiljøer som viser på en mangfoldig samisk historie i kommunen.

Alle samiske kulturminner fra 1917 eller eldre er automatisk freda ifølge LOV 1978-06-09 nr. 50: Lov om kulturminner (Kulturminneloven) § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være bygninger, hustuffer, gammetuffer, teltboplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver og gravplasser, hellige fjell og offerplasser eller steder det knytter seg sagn eller tradisjoner til. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det må understrekes at dette ikke er en uttømmende oversikt, da den samiske kulturen er meget variert og mangfoldig. Videre er også samiske stedsnavn viktige kulturminner, da de viser til tilhørighet og bruk av de ulike stedene. Sametinget ber om at hensynet til samiske kulturminner vektlegges og konkretiseres i den videre kommuneplanleggingen. Sametinget er ansvarlig kulturminnemyndighet for samiske kulturminner og kan bistå kommunen

med en ytterligere orientering om samiske kulturminner i kommunen hvis dette er ønskelig. Dette vil være særlig relevant ved rullering av kommuneplanens arealdel.

Sametinget er ansvarlig kulturminnemyndighet for samiske kulturminner og kan bistå kommunen med en ytterligere orientering om samiske kulturminner i kommunen hvis dette er ønskelig. Dette vil være særlig relevant ved rullering av kommuneplanens arealdel.

## 2) Direktoratet for mineralforvaltning, brev datert 10.05.24

### Om planstrategien

Overhalla kommune har lagt ut planstrategien for perioden 2024-2027 til offentlig ettersyn. Planstrategien skal avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden og drøfte utviklingstrekk i kommunen som samfunn og organisasjon som grunnlag for å vurdere hvilke planer man trenger for å møte kommunens behov.

### Uttalelse DMF

I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 står det at regional og kommunal planlegging er viktige verktøy for å sikre at verdifulle mineralforekomster, som kan gi framtidig verdiskaping, ikke bygges ned. Kommunal planlegging er avgjørende for å sikre de langsiktige arealbehovene for mineralnæringen.

Regjeringen forventer blant annet at:

- *Viktige mineralforekomster sikres i regionale og kommunale planer, og utvinning avveies mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser.*
- *Helhetlig masseforvaltning avklares i regionale og kommunale planer. Planer for større bygge- og anleggsarbeider avklarer hvordan overskuddsmasser skal disponeres og hvordan nødvendig areal til håndteringen skal sikres. Muligheten for ombruk og materialgjenvinning vurderes, og massebalanse bør tilstrebes.*

I arbeidet med planstrategien bør det derfor gjøres en vurdering av om eksisterende plangrunnlag i tilstrekkelig grad bidrar til å sikre god og langsiktig forvaltning av kommunens mineralressurser.

Kommuneplanens arealdel

Det opplyses at kommuneplanens arealdel er under arbeid, og vil være ferdig i løpet av 2024. Arealdelen er et viktig verktøy for å synliggjøre viktige mineralressurser og masseuttak i tråd med nasjonale mål og forventninger. Arbeidet med arealdelen gir også en god mulighet for å gjøre en overordnet vurdering om kommunen har tilgang på nødvendige mineralske ressurser for å realisere planlagt utbygging.

Ifølge planstrategien vil områder avsatt til råstoffutvinning bli formålsvurdert sammen med eksisterende næringsområder. DMF oppfordrer i denne sammenhengen til at kommunen vurderer om det i arealdelen er satt av tilstrekkelig areal til råstoffutvinning og mellomlagring av masser, i tillegg til at viktige mineralforekomster er sikret mot nedbygging.

DMF ser frem til å motta varsel om oppstart av arbeid med arealdelen med planprogram på høring, og vil komme med innspill til hvordan mineralressurser og mineralvirksomhet kan ivaretas i den forbindelse.

Helhetlig masseforvaltning

Ved større utbyggingsprosjekt er det viktig at masser av god kvalitet gjenvinnes som byggeråstoffer fremfor å deponeres permanent. Økt bruk og gjenbruk av

overskuddsmasser kan redusere presset for å åpne nye, masseuttak, utvinning av grus og pukkforekomster og behovet for massetransport. En helhetlig vurdering av massehåndtering i plansammenheng kan være et nyttig virkemiddel for å avklare muligheter og rammer for en mer sirkulær mineralressursbruk. Dette kan for eksempel løses i form av en masseforvaltningsplan. Bærekraftig massehåndtering kan også inngå som et deltema i en klima- og miljøplan.

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på [www.dirmin.no](http://www.dirmin.no). Her finner du også vår digitale kartløsning, som er et nyttig verktøy for oppdatert informasjon om mineraluttak, bergrettigheter m.m., supplert med relevante kartdata fra andre etater.

### 3) BANE NOR SF, brev datert 13.05.24

Bane NOR har ingen merknader til forslag til planstrategi.

### 4) Mattilsynet, brev datert 13.05.24

Innledningsvis vil vi nevne at planstrategien er ryddig og oversiktlig fremstilt. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til blant annet samfunns-utvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i perioden.

Nasjonale og regionale forventninger og føringer

Dere skriver at blant annet FNs bærekraftsmål, Trøndelagsplanen 2019 – 2030, nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging og Vannregionarbeidet skal legges til grunn for arbeidet. Dette er alle viktige føringer som også omtaler beskyttelse av drikkevannskilder og tilgang til tilfredsstillende vannforsyning.

I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027 står følgende om drikkevann og vannforsyning:

- *«Sikring av drikkevannskilder og areal til infrastruktur for vannforsyning og avløp, er en viktig del av kommunale planer. Vannforekomster som benyttes til vannforsyning må beskyttes mot forurensning med hensynssoner med tilhørende planbestemmelser. Dette kan også bidra til å redusere behovet for rensing ved produksjon av drikkevann».*
- *«Kommunene har ansvar for å sikre husholdningene og næringslivet tilgang på tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann. Dette er en forutsetning for god helse og et velfungerende samfunn».*
- *«En robust vannforsyning er avgjørende for samfunnssikkerheten. Det kommunale ledningsnett er generelt i dårlig forfatning, lekkasjegraden er høy og fornyelsesgraden av ledningsnett er ikke tilstrekkelig til å unngå økende forfall. Det medfører fare for forurensning av drikkevannet og leveringssvikt. Det er derfor viktig at den kommunale sektor- og arealplanleggingen ses i sammenheng og bidrar til å løse disse utfordringene».*

I februar 2024 kom revidert utgave av nasjonale mål for vann og helse, med utgangspunkt i protokoll for vann og helse. Dette kan også være nyttige føringer. Der er målene angitt for hva man ønsker å oppnå på et overordnet nivå. Videre er indikatorene valgt for å kunne vurdere status og måloppnåelse. Til slutt er også kriterier for måloppnåelse konkretisert.

Protokoll for vann og helse er en internasjonal avtale som skal bidra til å sikre at alle har tilgang til nok og trygt drikkevann og tilfredsstillende sanitærforhold. Alle undertegnende nasjoner er forpliktet til å utarbeide mål innenfor målområdene i protokollens artikkel 6.

Regional plan for arealbruk i Trøndelag er også et relevant grunnlagsdokument.

Dere skriver at drikkevannskvaliteten i kommunen er bra, og at den ligger signifikant bedre enn Trøndelag og landet ellers ifølge kommunehelse statistikkbank. Det er positivt. Det er viktig å jobbe videre for å holde vannforsyningen på et høyt nivå. Her kommer også arealstrategier inn, der det bør være klare føringer utbygging i nedslagsfelt for drikkevannskilder og fremtidige kilder.

Videre skriver dere at spredt boligbebyggelse er en utfordring i forhold til forbruk av arealer til boligen og infrastruktur (vei, vann strøm). Vi deler denne oppfatningen når det gjelder vannforsyning og delvis spredt avløp. Tilsvarende utfordringer ser vi også når det gjelder fritidsbebyggelse. Vi støtter vurderingene dere har gjort under tema klima og miljø samt naturmangfold. Disse temaene har også direkte eller indirekte betydning for drikkevann, dyre-/fiskehelse, dyre-/fiskevelferd. Det samme gjelder arbeidet med å nå miljømålene etter vannforskriften.

#### Nye planer

Det er positivt at beredskapsplan for vannforsyning skal utarbeides. Se også kommentarer til dette under «Helhetlig ROS – analyse» lenger ned i vår uttalelse.

Vi støtter at det skal utarbeides planer for «landbruk og natur» og «klima og miljø». Dette er planer som også kan ha positiv betydning for drikkevann og dyrevelferd/fiskevelferd.

#### Kommuneplanens samfunnsdel (KPS)

Dere har ikke planlagt rullering av kommuneplanens samfunnsdel i denne perioden. Eksisterende plan ble vedtatt i 2021. Kommuneplanens arealdel (KPA) Kommuneplanens arealdel er under arbeid, og skal ifølge oversikten være ferdig i 2024. Det er viktig at de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging blir synlige når det gjelder drikkevann / vannforsyning i planen og bestemmelsene. I den forbindelse er det viktig at det utarbeides arealstrategier.

Viktige strategier er drikkevann som faktor for kommuneutvikling og beskyttelse av drikkevannskilder. Videre er det viktig å sikre at nye arealer for etablering av potensielt forurensende aktiviteter ikke kommer i konflikt med arealer som er avsatt til beskyttelse av drikkevannskilder og nedslagsfelt og vanntilsigsområder til disse

#### Helhetlig ROS-analyse

I evaluering av gjeldene planstrategi 2020 – 2023 ser vi at det er egen beredskapsplan for vannforsyning under tema «Beredskapsplaner». Vi ser at denne skal rulleres hvert 4. år som del av hovedplan for vann og avløp. Det er positivt at hovedplan vann og avløp inngår i dette arbeidet, og at beredskap vannforsyning inngår i kommunens totale beredskapsplaner.

Det deles ofte inn i tre beredskapsnivåer, de som vannverket kan håndtere selv, hendelser der kommunens beredskap settes i verk og større hendelser som krever regional, interregional eller nasjonal involvering. Statsforvalteren ivaretar regional samordning og kriseledelse.

Ifølge planstrategien for kommende periode skal både helhetlig ROS og plan for helsemessig og sosial beredskap revideres.

#### Hovedplan vannforsyning og avløp

Dette er et viktig planleggingsverktøy, og skal legges til grunn ved utarbeidelse av KPS, KPA og andre planer der vannforsyning er relevant. Vi ser at denne revideres hvert andre år og er under arbeid. Det er positivt.

En del kommuner har i tillegg til vannforsyning og avløp vannmiljø og overvann med i denne type planer. Planer som omhandler vannforsyning, avløp, vannmiljø etc. bør ses i sammenheng. Vi viser til plan – og bygningsloven § 3-1 i) når det gjelder helhetlig forvaltning. Generelt kan man si at tilstanden til alle vannforekomster, om de benyttes til uttak av drikkevann eller ikke, vil ha direkte eller indirekte betydning for kvaliteten til kilder som benyttes til produksjon av drikkevann. Derfor er også arbeidet med vannforvaltnings-planer etter vannforskriften viktig.

Mattilsynets involvering

Vi ønsker å få relevante planer til høring for å ha muligheten til å komme med innspill til planarbeidet som angår våre saksområder (særlig drikkevann/vannforsyning, plantehelse, dyre – fiskevelferd, dyre- fiskehelse, akvakultur og næringsmidler)

### 5) Namsos kommune, brev datert 08.05.24

Planstrategien angir tydelig retning på hvilke prioriteringer Overhalla kommune vil gjøre gjennom sitt planarbeid de kommende årene. Dette er igjen basert på et nyansert og godt beskrevet utfordringsbilde, slik vi opplever det.

#### **Namsos kommune har følgende innspill til kommunal planstrategi for Overhalla kommune 2024-2027:**

1. Namsos kommune kjenner igjen flere av de største utfordringene i Overhalla kommune, og ser muligheter for å jobbe med enkelte utfordringer i et forsterket samarbeid med Overhalla kommune. Eksempler på felles utfordringer i 2024: mobbing i skolen, andel personer mellom 15 og 29 år som står utenfor samfunnslivet, og psykisk uhelse blant barn og unge. Namsos kommune mener at det i utforming av tiltak, vil være nyttig og utveksle utfordringsbilde og mulige tiltak og løsninger, sammen med Overhalla. Flere av ungdommene våre krysser kommunegrensen både for å gå på skole, og for aktiviteter, både organiserte og uorganiserte, utenom skoletid. Et forsterket samarbeid mellom kommunene kan bidra til bedre forebyggende arbeid og mer treffsikre tiltak rettet spesielt mot de mest utsatte gruppene. Vi har gode erfaringer fra samarbeidet som allerede er etablert på systemnivå. Med bakgrunn i dette, ser Namsos kommune nytte i å utvide samarbeidet, spesielt rundt tiltak for utsatte barn og unge.
2. Namsos kommune synes det er bra at Overhalla kommune trekker fram Namdalsstrategien og de aktiviteter som skjer i namdalsfellesskapet. Demografiske utfordringer tilsier at regionen samlet sett bør gjøre en forsterket innsats, slik at hele regionen framstår så attraktiv som mulig med hensyn til arbeidsplasser og muligheter for å bo og leve gode liv. For Namsos kommune er det viktig med dynamikk i samspillet mellom Namsos som regionby og nabokommuner.
3. Planstrategien til Overhalla kommune har stort fokus på bærekraft, klima og miljø. Vi registrerer at det blant annet foreslås å utarbeide en klima- og miljøplan, en plan for klimatilpasning, og en plan for landbruk og natur, alle med oppstart i 2024. Tenker Overhalla kommune å gå i dialog med sine nabokommuner ved utarbeidelse av noen av disse planene? Namsos kommune mener at det kan være aktuelt og se på enkelte tema sammen med nabokommuner, spesielt innen bærekraftsarbeidet og tiltak for å imøtekomme klimaendringene vi står ovenfor. For Overhalla kommune tenker vi spesielt på skogbrann, flom, skred og overvannshåndtering, som er reelle farer som kan ramme begge kommuner samtidig. I forslaget til planstrategi 2024 – 2027 for Namsos kommune er revidering av landbruksplan satt opp, og i dette arbeidet kunne det vært interessant og spennende og sett på om det er mål, strategier og tiltak vi kunne prioritert sammen med Overhalla kommune. Vi

mener dette kan styrke mulighetene blant annet for å søke ut midler til utviklingen av landbruket i en mer klima- og miljøvennlig retning.

4. Overhalla kommune foreslår å igangsette et arbeid med ROS – analyse for skogbrann. Dette foreslås å inngå som en del av kommunens beredskapsplan. Namsos kommune mener at dette også kan være et felles tema innenfor samfunnssikkerhet - og beredskapsplanleggingen i våre kommuner. En skogbrann kan fort «ramme» flere nabokommuner, og da benytter kommunene seg av hverandres brann – og redningstjeneste. Dette så vi blant annet da det brant i Flatanger kommune i 2014. Brann er en av flere kriser som kan ramme kommunene våre. Cyber-angrep, krig og pandemi er andre eksempler. Namsos kommune ser positivt på dialog omkring en forsterket felles beredskapsplanlegging for slike store kriser og katastrofer.

## 6) Statens vegvesen, brev datert 14.05.24

### Saksopplysninger

Saken gjelder forslag til kommunal planstrategi for Overhalla kommune. I planstrategien legges det til grunn et kunnskapsgrunnlag som skal angi planbehovet i kommunen, samt være en oversikt over folkehelseutfordringene i kommunen i henhold til folkehelseloven. Det vil være behov for et økt fokus på planlegging for en aldrende befolkning, og bærekraftig arealbruk vil også ha et sterkt fokus i årene som kommer.

**Vår rolle i planleggingen** Statens vegvesen har ansvar for at føringer i Nasjonal transportplan (NTP), statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, vegnormalene og andre nasjonale og regionale arealpolitiske føringer blir ivaretatt i planleggingen. Vi uttaler oss som statlig fagmyndighet med sektoransvar innenfor vegtransport. Gjennom vårt sektoransvar skal vi bidra til samarbeid mellom aktuelle myndigheter, næringsliv og innbyggerne med mål om en bærekraftig utvikling. Vi skal bidra til å følge opp FNs bærekraftsmål rettet mot transportsektoren gjennom oppfølgingen av NTP-målene, hvor hovedmålet er et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem i 2050.

### Statens vegvesen har følgende merknader til varsel om planarbeid:

- I det mottatte materialet refereres til et utdrag av regjeringens **nasjonale forventninger** til den kommunale planleggingen. Med henvisning til utfordringer for Overhalla kommune som er trukket fram i planprogrammet, synes det hensiktsmessig for kommunen å fokusere på tilrettelegging for et godt lokalsamfunn med tilgang på boliger og tjenester i tråd med kommunale forutsetninger og behov.

Overhalla er en kommune med en forholdsvis positiv **befolkningsutvikling** til en nord-trøndersk landkommune å være. Et rikt og variert næringsliv og nærheten til Namsos bidrar godt til dette. Det påpekes at andelen eldre på sikt vil øke, og at kommunal tjenesteyting, boligsammensetning/-lokalisering, samt gode kommunikasjoner, må tilpasses dette fremtidsbildet. Flere av de bebudete planoppgavene søker å imøtekomme utfordringsbildet, og vi tror særlig boligsosial handlingsplan, bosettingsstrategi innvandring og helhetlig plan for helse- og omsorgstjenestene vil bli nyttige verktøy i dette bildet.

- Norge skal på sikt transformeres mot et **lavutslippssamfunn** i 2050, og kommunene har en avgjørende rolle. Vi tror dette innebærer at alle framtidige kommunale planer bør inneholde en konkret vurdering av om og hvordan planens gjennomføring påvirker dette. Kommunens rolle i dette gjelder særlig innenfor arealplanleggingen, og «rett aktivitet/ formål på riktig sted» vil få en stadig økende betydning. Overhalla har over mange år utført et godt arbeid mht. tilrettelegging for andre transportformer enn bruk av personbil. Med en kritisk vurdering av spredt boligbygging i rulleringen

av kommune-planens arealdel, til fordel for fortetting og sentrumsnære boliger, vil kommunen lettere kunne bidra til reduserte klimagassutslipp.

- Under temaet **transport, infrastruktur og trafiksikkerhet** har Overhalla kommune og Statens vegvesen en rekke sammenfallende målsetninger og utfordringer, selv om forvaltningsansvaret for fylkesvegene nå tilligger fylkeskommunen. Rikspolitiske retningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SPR-BATP) er et godt utgangspunkt, og en planstrategi som fremmer gode gang-/sykkelvegforbindelser og fortetting i grender og tettsteder er strategier som forener våre respektive målbilder.

- Med hensyn til **planbehov 2024-27**, er kommuneplanen kommunens klart viktigste planleggingsverktøy. Overhalla kommune har en forholdsvis fersk samfunnsdel, mens arealdelen har behov for revisjon og rullering. Av øvrige planer er det mange som er satt til oppstart 2024, med anslått vedtaksår utover i fireårsperioden. Med henvisning til evalueringen av gjeldende planstrategi, hvor det refereres til at flere planoppgaver ikke er utført grunnet manglende kapasitet og ressurser, kan foreslått planstrategi synes noe ambisiøs. Vi vil oppfordre Overhalla kommune til å prioritere kommuneplanens arealdel.

## 7) Trøndelag fylkeskommune, brev datert 16.05.24

### Overordnede føringer og strategier

Kommunen viser til FNs bærekraftsmål, nasjonale forventninger til planlegging, Namdalsstrategien, Trøndelagsplanen 2019-2030 og til «Sammen for vannet». Det vises også til Regional planstrategi 2020-2023 og at ny strategi har vært på høring. Det gjengis også innhold fra kunnskapsgrunnlaget som er laget i tilknytning til den nye regionale planstrategien.

Kommunen har utarbeidet et godt utfordringsbilde for kommunen der det er beskrevet tilstand og utfordringer på en rekke ulike områder, og som er et godt grunnlag for å beslutte hvilket planbehov kommunen har. Overbygningen mellom utfordringsbilde/ kunnskapsgrunnlag og hvilket planbehov kommunen finner å ha, kunne med fordel vært noe mer utdypet.

Kommunen skriver i sin evaluering av gjeldende planstrategi at flere av de planlagte planoppgavene ikke er utført i tråd med framdriftsplanen, og at dette skyldes i hovedsak manglende ressurser innenfor i ulike tjenesteområdene og kapasitet til å ta planoppgaver. Fylkeskommunen mener at kommunen også i ny planstrategi legger opp til et nokså ambisiøst opplegg for antall planer som skal på plass i løpet av perioden, og det er også et betydelig omfang på det som skal gjøres i løpet av 2024 og 2025. Kanskje kan en tydeligere prioritering være et godt grep, eller å se nærmere på om det er planer/ planprosesser som kan slås sammen, samkjøres eller forenkles.

### Folkehelse

I sin innledning skriver kommunen at god planlegging er avgjørende for en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og bærekraftig utvikling. Det er bra at kommunen har et *helsefremmende* perspektiv på samfunnsutviklingen - og ikke bare et risiko- og forebyggende perspektiv.

Videre slår kommunen fast at gode planer avhenger av nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de faktorer som påvirker denne. Derfor har kommunen i denne planstrategien valgt å legge hele oversikten over folkehelseutfordringene i kommunen inn i kunnskapsgrunnlaget for strategien. Kravet om oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer er som strategien sier nedfelt i folkehelselovens §5.

Kommunen svarer slik sett ut alle 6 forhold som skal besvares i en slik oversikt; befolkningssammensetning, oppvekst og levekår, fysisk, biologisk og kjemisk miljø, helserelatert atferd og helsetilstand. Det er mye god kunnskap beskrevet, dog stort sett hentet fra ulike



statistikkportaler både statlig og regionalt. Ifølge forskriften skal kommunen også hente kunnskap fra egne tjenester og annen kunnskap om utviklingstrekk i lokalmiljøet. Altså både kvantitative og kvalitative data. Kommunen skriver at kunnskapsgrunnlaget er drøftet på tvers av kommunens tjenester og at man har vurdert konsekvenser og årsaksforhold. Det kommer kanskje ikke så godt fram i oversikten.

Det er ikke så vanlig å legge hele «oversiktsdokumentet» inn i planstrategien, det blir fort mye og lang teori. Det kan derfor være fordelaktig å heller lage et eget oversiktsdokument og trekke ut de viktigste forhold fra status og drøftinger. Alt fra oversikten trenger ikke å inngå i planstrategien. Da kan det også bli enklere å se hvilke planer som skal hjelpe til å svare ut løsninger på de ulike utfordringene – samt på et senere tidspunkt evaluere om det «virket», for eksempel ved neste oversiktsdokument.

Planstrategien inneholder forslag på både nye og revideringer av tidligere planer som har folkehelsearbeid i seg. Vi oppfordrer til å se flere planer i sammenheng og kanskje redusere antall planer.

### **Krav om plan for å søke spillemidler til idrett og fysisk aktivitet**

Spillemidler skal bidra til infrastruktur som gir befolkningen mulighet til å drive aktivitet, både i regi av den frivillige, medlemsbaserte idretten og for egenorganisert aktivitet. Fylkeskommunen prioriterer søknader fra kommunene og fordeler rammen fra staten. Stedstilpasset anleggsutbygging (dvs. rett anlegg på rett plass), kunnskapsinnhenting og behovsvurderinger er sentralt i våre vurderinger.

Kulturdepartementet stiller krav om at kommunen må ha en plan for å kunne få tildelt spillemidler, men det er opp til kommunen å velge plantype. Fylkeskommunen er ikke opptatt av om dette skal være en kommunedelplan, temaplan eller en del av samfunnsdelen, men vi stiller krav om at anlegg som tildeles spillemidler er omtalt i en plan utarbeidet etter prosesskravene i plan- og bygningsloven, og at den inneholder kunnskapsbaserte behovsvurderinger.

Målet er mer åpne og fleksible anlegg for alle barn og unge, til en lavest mulig kostnad. Vi ønsker å få mer aktivitet for pengene, og redusere økonomiske barrierer for deltakelse. Det stilles ikke krav om plan for nærmiljøanlegg.

### **Bærekraft**

Kommunene er sentrale aktører i arbeidet med bærekraft, og regjeringen har kommet med tydelige forventninger om at kommunene legger FNs bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen. Bærekraftsmålene skal hjelpe oss å løfte blikket, styre i riktig retning og utvikle gode løsninger lokalt som også bidrar globalt. Overhalla kommune sin planstrategi er oversiktlig og legger de nasjonale føringene til grunn for sitt bærekrafts arbeid.

Det er positivt at Overhalla legger fokus på folkehelse og bærekraft utvikling, og inkludere en miljømessige vurderinger i sin planstrategi. De legger bærekraft i grunn for flere av utfordringene de presenterer og kobler de godt opp mot nasjonale og regionale utfordringer. Overhalla skriver at Regional planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel er de viktigste dokumentene for å avklare hvordan bærekraftsmålene skal følges opp i videre planarbeid, oppgaveløsning og økonomiplanlegging.

Her kan bærekraftsrapporten og bærekrafts siden på Trøndelag i Tall ([trondelagital.no](http://trondelagital.no)) være til stor inspirasjon i valg av prioriteringer i planstrategien. Under hvert enkelt bærekraftsmål vil man finne tall for Overhalla kommune og indikatorer som er relevante i arbeid med målene. En analyse av

indikatorene, sammen med annen relevant informasjon, kan bidra til å gi retning for spesifikke prioriteringer i planstrategien.

## 8) Norges vassdrags- og energidirektorat, brev datert 16.05.24

### *Planstrategien*

FNs bærekraftsmål ligger til grunn for kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030, og for planstrategien. Videre bygger planstrategien på nasjonale forventninger og regionale føringer. Det er bra.

Kommunen skriver i saksframlegget at dere ønsker å være i forkant innen klima og miljø, og at bærekraftig arealbruk skal ha et sterkt fokus.

I utkast til planstrategien er det pekt på ulike utfordringer. Overhalla kommune står overfor i årene som kommer. Under punktet *Klima og miljø* trekker dere fram arealbruk og det grønne skiftet og økt kraftforbruk grunnet økt elektrifisering. Dere peker også på kommunens rolle innenfor arealplanlegging og avsetting av areal til fornybar produksjon og energistasjoner. Videre nevner dere klimaendringer, ekstremvær og mer konsentrert nedbør, samt følgene av dette som økt elveflom og mulig kvikkleireskred.

### *Klimaendringer og arealplanlegging*

Klimatilpasning i samfunns- og arealplanleggingen er viktig. Tilstrekkelig sikkerhet mot naturfarer som flom, skred og overvann er vesentlig i den sammenheng. Klimaendringene øker sannsynligheten for ekstremvær og naturfare. Vi må særlig forberede oss på mer styrtregn og overvann, flere og større regnflommer, høyere havnivå og flere jord-, flom- og sørpeskred. Den beste måten å forebygge skadepotensialet fra flom og skred er gjennom kartlegging, god arealplanlegging (sette av tilstrekkelig areal til å håndtere naturfare) og sikringstiltak.

Det er viktig at kommunen har god kunnskap om områder som er sårbare for flom og skred, og at dere har gode lokale beredskapsplaner. Det er viktig at kommunen ikke bygger ned naturlige flomveier, og ikke øker andelen tette overflater ved utbygging. For alle fylkene i landet er det utarbeidet klimaprofiler. Se Klimaprofil Nord-Trøndelag for et kortfattet sammendrag av klimaet, forventede klimaendringer og klimautfordringene.

Rundskriv H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling Kapittel 2.6 gir veiledning i hvordan hensynet til samfunnssikkerhet kan innarbeides i den kommunale planstrategien.

### *Klima og energi*

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027, står det at kommunene skal legge til rette for mer fornybar energiproduksjon, særlig i områder med kraftkrevende næringsutvikling. Det er viktig å sikre god balanse mellom mer fornybar energi og miljøhensyn (forventning nr. 32). Tilgang på kraft og tilhørende infrastruktur er en premisse for planarbeid tilknyttet etablering av nye næringsareal.

NVE oppfordrer kommunene til å vurdere hvordan kommunalt planarbeid kan legge til rette for:

- Ny fornybar kraftproduksjon
- Samlokalisering av virksomheter med overskuddsvarme og aktiviteter som har behov for varme
- Effektiv energibruk i bygninger og annet

Se også Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning, og forslag til Nye statlige planretningslinjer for klima og energi som er på høring til 12.06.2024. Forslaget inneholder flere konkrete retningslinjer knyttet til kommunens samfunns- og arealplanlegging.

### 9) Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, brev datert 16.05.24

Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne har noen bemerkninger angående *utfordringsbildet* som presenteres i planstrategien.

Rådet representerer de av oss i kommunen som har nedsatt funksjonsevne, og da er fremkommelighet et fokusområde. Utfordringsbildet har et kapittel om **transport, infrastruktur og trafiksikkerhet**. Vi uttrykker bekymring for brøyting og trafiksikkerhet. Vi er opptatt av større tilrettelegging for mennesker som beveger seg med for eksempel rullestol og rullator. Minst én trasé for rullestol må brøytes opp på vinters tid. Det kan oppstå farlige trafiksituasjoner når dette mangler.

Rådet er også opptatt av at det settes fokus på transport til og fra aktiviteter for personer med nedsatt funksjonsevne. Vi er bekymret for manglende drosjetransport, og vil uttrykke et sterkt ønske om at transporttilbudet med fleksibel tilbringer videreføres. Dette er svært viktig for at alle skal inkluderes på lik linje.

I kapitlet om **levetår og folkehelse** står det at flere eldre i fremtiden skal bo hjemme. Vi vil uttrykke en bekymring angående fysioterapi- og ergoterapitjeneste i sammenheng med dette. Vi opplever at det er en manglende kapasitet i disse tjenestene, noe vi frykter vil føre til immobilitet og svekke muligheten til å delta i samfunnet som et selvstendig individ. Dette kan føre til ensomhet.

### 10) Eldrerådet, melding pr. tlf. 27.05.24

Eldrerådet gjennomgikk oversikten på planer og vil være representert i arbeidsgrupper i forbindelse med nye planer/rullering av følgende planer:

1. Demensplan
2. Boligsosial plan
3. Helhetlig plan for helse og omsorgstjenestene
4. Kommuneplanens kortsiktige del (handlingsplan inkluderer økonomiplan og budsjett)
5. Rehabiliteringsplan